

Visie opleiding Klinisch Neuropsycholoog

De KNP heeft zich in het bijzonder bekwaamd in het neuropsychologisch kennisdomein en klinisch denkkader, waarbij de relatie tussen het functioneren van de hersenen en het gedrag centraal staat.

De klinisch neuropsycholoog

De klinisch neuropsycholoog (KNP) beschikt over een specialistische deskundigheid op het gebied van de diagnostiek en behandeling bij complexe vormen van psychopathologie, geassocieerd met hersendysfuncties. Kenmerkend voor deze specialistische deskundigheid is het vermogen om in diagnostiek, indicatiestelling en behandeling kennis vanuit meerdere theoretische disciplines en invalshoeken en met betrekking tot meerdere gebieden van het individuele functioneren van een patiënt en van de context waarin hij leeft te combineren. De KNP heeft zich in het bijzonder bekwaamd in het neuropsychologisch kennisdomein en klinisch denkkader, waarbij de relatie tussen het functioneren van de hersenen en het gedrag centraal staat.

De KNP beschikt daarnaast over deskundigheid op het gebied van wetenschappelijk onderzoek en de incorporatie daarvan in het professioneel handelen. Hierdoor is de KNP niet alleen in staat wetenschappelijk gefundeerde kennis toe te passen, maar ook een bijdrage te leveren aan zorginnovatie en de ontwikkeling van nieuwe wetenschappelijke kennis van theorieën en methoden met betrekking tot diagnostiek en behandeling. De KNP is vaak actief als leidinggevende of supervisor en volgt de ontwikkelingen in de zorg en de wetenschap op de voet.

De KNP is, kortom, een academisch werkende hulpverlener met leidinggevende kwaliteiten die in staat is het eigen klinisch handelen te innoveren middels reflectie en voortdurende oriëntatie op optimalisering van kwaliteit van

klinisch handelen van zichzelf en het team waar hij of zij deel van uitmaakt en zo bijdraagt aan het verbeteren van de kwaliteit van de zorg.

Kenmerken van de opleiding tot KNP

De opleiding van de KNP bouwt voort op het voortraject van de bachelor en de klinische master tijdens de opleiding psychologie of pedagogische wetenschappen. In de basisberoepsopleiding tot GZ psycholoog worden de bouwstenen aangereikt en de vaardigheden ontwikkeld om zelfstandig diagnostiek en behandeling te kunnen uitvoeren. In de specialistische opleiding gaat het om de toepassing van deze kennis en vaardigheden bij complexe zorgvragen. In de KNP gaat het in het bijzonder om complexe zorgvragen bij hersenaandoeningen en hersendisfuncties. Van bachelor tot en met specialisatie, en na afloop van de specialisatie in de levenslange bij- en nascholing, zijn er verschillende leerlijnen te onderscheiden.

De **leerlijn van de diagnostiek en indicatiestelling** betreft allereerst de kennis over gezond en pathologisch gedrag, denken en emotie. Daarnaast betreft het ook de kennis over de diagnostische methoden en middelen, waarbij men leert deze in te zetten voor het toetsen van hypothesen vanuit verschillende theoretische perspectieven en met name het perspectief van de neuropsychologie. Deze kennis kan de professional pas toepassen als ook de vaardigheden zijn ontwikkeld om diagnostisch te handelen middels interview, observatie en afnemen van testen. Men leert de opbrengst van het diagnostisch proces via integratie om te zetten in een specifieke indicatie voor behandeling. Hierbij hoort de vaardigheid om de indicatiestelling te onderbouwen en daarover te communiceren in gesprek en in geschreven woord.

De **leerlijn behandeling** betreft de kennis over theorieën en methoden van behandeling en de kennis over de effectiviteit ervan in relatie tot specifieke psychopathologie, waarbij de professional in staat moet zijn om in toenemende mate maatwerk te leveren bij indicatiestelling en behandeling en de effectiviteit van de interventie te interpreteren in relatie tot het beoogde doel. Binnen de opleiding is specifiek aandacht voor leren en gedrag en voor de systeemcontext waarbinnen dit plaatsvindt.

De **leerlijn professionaliteit** is relevant voor zowel diagnostiek als behandeling, waarbij geldt dat de interactie tussen professional en cliënt/cliëntsysteem bewust en doelmatig gehanteerd moet kunnen worden door de pro-

De opleiding bouwt voort op het voortraject van de bachelor en de klinische master tijdens de opleiding psychologie of pedagogische wetenschappen.

fessional om diagnostiek en behandeling optimaal te kunnen benutten voor analyse en interventie ten behoeve van kwaliteit van leven van de cliënt. Het is dan ook een expliciete doelstelling om de KNP zo op te leiden dat deze in staat is om tijdens de interactie met de client, vanuit de expliciteerbare kennis van verschillende theoretische kaders en met name die van de neuropsychologie, op basis van de onderkenning van de gezonde en pathologische kenmerken van de cliënt en op basis van de kwaliteiten van de interactie – tijdens de interactie – een besluit te kunnen nemen over het beïnvloeden van de interactie ten behoeve van het welzijn van de client. Deze vaardigheid veronderstelt sensitiviteit en het vermogen tot het dynamisch en kritisch kunnen toepassen van kennis en vaardigheden in de complexiteit van de interactie met de client en zijn of haar omgeving. Daarnaast is voortdurende kritische reflectie op het eigen professioneel handelen van belang en het kunnen expliciteren van de daarin gemaakte keuzes ten behoeve van evaluatie en adaptatie.

In de **leerlijn management en professionele ontwikkeling** staat de persoonlijke ontwikkeling centraal bij het ontwikkelen van leiderschap en bij het nemen van verantwoordelijkheid in het sturen van teams binnen een organisatie, het maken van (behandel)keuzes en het ontwikkelen van beleid. Hiervoor is kennis van wet en regelgeving binnen verschillende zorgsectoren noodzakelijk en kennis van de economische drijfveren en mechanismen in de zorg. Daarnaast hoort in deze leerlijn ook de vaardigheid van lesgeven en superviseren.

In de **leerlijn wetenschappelijk denken en handelen** gaat het om de vaardigheid het wetenschappelijk denkkader te kunnen inzetten voor innovatie en ontwikkeling. Het gaat dan niet alleen om het interpreteren van opbrengsten van wetenschappelijk onderzoek voor de klinische praktijk, maar het gaat ook om het kunnen inzetten van wetenschappelijke methoden voor innovatie. Daarbij wordt binnen deze leerlijn geïllustreerd dat bij het klinisch handelen de principes van wetenschappelijk onderbouwd werken voortdurend worden toegepast. Niet alleen in het hypothese toetsend denken en handelen, maar ook in het zoeken naar evidentie voor het handelen of het inzetten van methoden om dit te verwerven, ook tijdens individuele zorgtrajecten. Het wetenschappelijk denken is een belangrijk onderdeel van de kernidentiteit van de professional die in het klinisch handelen steeds het hypothese toetsend denken zal hanteren en zich zeer bewust is van het 'wegen' van uitspraken in relatie tot de bestaande evidentie, validiteit en betrouwbaarheid van de uitspraken.

Het ontwikkelen van leiderschap en het nemen van verantwoordelijkheid in het sturen van teams binnen een organisatie.

De KNP opleiding heeft niet tot doel om alle theorieën en methoden uitputtend te behandelen, maar wil de deelnemer leren hoe kennis voortdurend verworven dient te worden en welke **attitude en vaardigheden** nodig zijn om adaptief te zijn tijdens het klinisch werk en daarmee de groei van kennis blijvend aandacht te geven door voortdurend gericht te zijn op leren. Het aanleren en toepassen van reflectie, hypothese ontwikkeling, toetsing, analyse en integratie staan centraal in het leerproces om complexiteit in hulpvraag en psychopathologie te leren hanteren. De kennisoverdracht in de opleiding is dus meer **exemplarisch** en gericht op het leren van zelfstandige verdieping, dan allesomvattend. De vaardigheidsontwikkeling is uitdagend en grensverleggend, gericht op adaptatie en maatwerk en het kunnen hanteren van complexiteit.

In de opleiding KNP wordt een **levenslopperspectief** gehanteerd. Dit is vanwege het belang dat het functioneren van een individu in het perspectief van het te verwachten ‘beloop’ kan worden geplaatst, niet alleen in relatie tot kwaliteiten van de aandoening, maar ook in relatie tot maturatie, ontwikkeling, leren en veroudering. Dit vraagt om specifieke aandacht voor verschillende fasen in de ontwikkeling en de daarbij behorende (ontwikkel)taken, denk aan: functioneren op school en of werk, in verschillende sociale/relatieve rollen, zowel binnen het gezin/familie als professioneel. Daarbij hoort kennis over wisselende perspectieven ten aanzien van kwaliteit van leven, afhankelijk van de levensfase. Wat betreft de competenties van de KNP dient de psycholoog met name verschillende manieren van interactie in te kunnen inzetten, afhankelijk van leeftijd, ontwikkelingsniveau en aandoening.

In de KNP worden generieke **specialistische diagnostiek en behandelcompetenties** onderwezen, die worden verbijzonderd voor verschillende leeftijds en ontwikkelingsfasen en voor verschillende mogelijke verstoringen van de ontwikkeling en/of het functioneren. Deze generieke competenties van de KNP zijn het einddoel van de opleiding en die worden zodanig onderwezen dat zij in meerdere contexten en naar aanleiding van verschillende zorgvragen inzetbaar zijn. De KNP kan daarom in alle contexten en sectoren functioneren waar de specialistische KNP zorg van toegevoegde waarde is voor de kwaliteit van leven van het individu met een hersendisfunctie. De KNP opleiding wil de specialisten toerusten om in een **diversiteit van zorgcontexten** complexe diagnostiek en behandeling toe te kunnen passen. De KNP is toegerust inzichten in complexe problematiek te vertalen naar **preventieve** beschermende interventies.

De KNP is gericht op het bevorderen van het welzijn van het individu, maar betreft daarbij **het systeem**, zoals het gezin, de familie en de overige contex-

De opleiding wil de deelnemer leren hoe kennis voortdurend verworven dient te worden.

Het belang dat het functioneren van een individu in het perspectief van het te verwachten ‘beloop’ kan worden geplaatst

ten waarin het individu functioneert, zoals school, werk, de behandel/zorg setting. De KNP is dan ook niet alleen vaardig in het omgaan met complexe vraagstukken, maar ook in het omgaan met het complexe systeem (inclusief ouders/gezin, school, etc.) rond de zorg voor het individu.

Samenvattend is de opleiding primair gericht op het ontwikkelen van specialistische competenties tot kennisvermeerdering en vaardigheidsontwikkeling in het domein van de zorg voor kinderen, adolescenten, volwassenen en ouderen met psychische problematiek die samenhangt met hersendisfuncties. Levenslang leren wordt ondersteund door een academische houding en aanpak in het klinisch werk en door kritische reflectie. De specialistische opleiding bouwt voort op basiskennis en voorziet in exemplarisch onderwijs over kennis en vaardigheden rond diagnostiek en behandeling in alle leeftijdsfasen en vanuit verschillende perspectieven en theoretische kaders, in het bijzonder de neuropsychologie. Daarnaast wordt leiderschap ontwikkeld en kennis overgedragen over het functioneren van de zorgsector.

De ontwikkeling wordt expliciet **getoetst** om het didactisch proces te begeleiden en de deelnemer van feedback te voorzien over de eigen ontwikkeling.

Hoofdopleider Prof. dr. Hanna Swaab

Vastgesteld door het bestuur van de Stichting PaON, 12 januari 2023

De KNP is niet alleen vaardig in het omgaan met complexe vraagstukken, maar ook in het omgaan met het complexe systeem.